Մանզումէի Էֆքեար սէնէլիք 300 նիւսխէ վէ-րիլիր, սէնէլիք գըյմէ-թի իսթանպօլ իչին 250 ղրշ վէ ալթը այլըղը 125 ղրշ վէ թաշրալար իչին բօսթա բարասը իլինոէ օլարագ, սէնէլիք գըյմէ-թի սաղ աղճէ 250 վէ ալթը այլըղը տախի 125 ղրշ տըր ։ Վէ պէհէր նիւսխէսի 40 բարաեա սաթըլըր ։

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻԻՆԱՏԻԻ

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻՔԸՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԱՑԻՐԷ

Իլանաթըն պէհէր սաթըր-ըը իչին պէրինճի աէֆա 3 իքինճի աէֆա 2, վէ իւ-չիւնճիւ վէ սայիր աէֆա-լար իչին 1 էր ղր. իլան ըգ-բասընտա գօնուլմաէաճ իլանըն սաթըրըը հէչ աուրւ Մէքթուպ վէ սայիրէ Գալաթաստա Բէնճէլմակըճ բաղարընտա վագը Ն. 29 իրսի խանընտա կարա-պէտ Ց. Փանոսեան խամի-նէ կէօնտէրիլէճէք տիր ։

ԽԷՏԻՆՃԻ ՍԷՆԷ | ՄՎԼՅ ՐԷՃԷՊ ՄԶ | 1872 ՍԷՊՏԷՄԲԷՐ 7 ՓԷՆՃՇԷՄՊԷ | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՍԷՊՏԷՄԲԷՐ 19 | ՆՈՒՄԷՐՕ 1988

ԻԼԱՆԱԹ

Les annonces et abonnements pour la France sont reçus exclusivement chez MM. Orain et Micoud à Paris, Rue Rochechouart, N° 7.

Médaille d'Or et Prix de 16,600 fr.

QUINA LAROCHE

ԱԼԹՈՒՆ ՄԻՏԱԼԻԱ
16,000 ՖՐԱՆՔ ԻՔՐԱՄԻՅԷ

Ցնէվի, եանիւգըրմըզը, սարը վէ քիւլրէնկի գընալընտան թէքմիլ սուրէթէ խիւլասա օլունարագ թէրթիպ օլունմուշ օլան մէզ-քիւր շուրուպ, խնանըն վիւճուտիւնէ հայ-նաթ վէ գուվվէթ վիրիր, քէզա սըթմա նաթ վէ գուվվէթ վիրիր... իւչիւնճիւ (գան էքսիքլիկի), հազմըսըզլըգ (գարըն աղրըսը), ֆըէվըէ (պազը սէսպէրէ մէսիլի գարընը վէ գըլլար ... պօղազ գըլըղըլը), թապիր օլու-նան խասթալըղլարա վէ ըըթմանա գարշը աշի չարապ վէ շուրուպլարտան չօգ ալէա տըր ։

ՉԷԼԻՔԼԻ ԳԻՆԱ ԼԱՐՕՇ

Մէզքիւր մուալիճէ, գան էքսիքլիկինէ գուվվէթտէն տիւշմէկէ վէ գարըլարը քէն-տիլէրը մախսուս պիր նէվի խասթալըղընա գարշը պիրէպիր տիր ։

Բարիս, 22 Տըրուօ սօգաղ — իսթանպօլ-տա, Վէնիշ վէ գումբանեաըն, Զօղան օղ-լունուն վէ Գասսապեանըն էճզախանէլէ-րինտէ պուլունուր ։

ԵՎՐՕՊԱ ԽՍԹԻՔՐԱԶԱԹԸ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻ

Պաշճէ գարու Լըմթաա կէօմրիւկիւ ճատտէսի Նօ. 26 մաղազատա հէր նէ-վի իսթիգրազ պիլէթլէրի վէ իքրամի-յէլի պիլէթլէր սաթըլըր վէ սաթըն ա-լընըր, գուբօնլարըն վէ բիխանգօսու խապէթ իւէնլէրին պէտէլլէրի տախի չօգ միւնասիպ պիր ֆիյաթ իլէ բոզօն-թօ օլունուր ։

Սաhիպի իմզա վատ իտէր մաղա-զայի մէզքիւրէ թէշրիֆ իտէն զաթլա-րա թաֆսիլի մալիւմաթլար վիրմէյէ, պունտան մաատա ճէմի Եվրօպա իս-թիգրազլարըն վէ պուրա շըմէնտըֆէ-րին պաշլանկըճընտան պէրու չէքիլէն քուրրալարըն թէքմիլ ղազէթալըըը մէվճուտ պուլունտուղունտան, վատ իտէր էսալէրինաէ պիլէթի պուլու-նան զաթլարա, հէր նէվի պիլէթլէ-րինին իւքինտէն պէրու չէքիլէն քուր-րալարընը մուայէնէ իթմէյէ, ղիրա չօգ պիլէթլէր զաղանըըչ օլարագ, գա-զանաճագ իւմիտի իլէ էհալի հէտոն-տէ հըֆզ օլունմագտա տըր ։

1872 օգոստոս 24

Ղուկաս Ց. Նրկանեան

Տօվա վէ մուհաքքէմէյէ միւթէալիք խուսուսաթըն րույէթինի պիլ վէքեա-լէ իճրա իթմէք վէ նիզամի տայիրէ-սինտէ բօօթէսթօ չէ սէքվէսթրօ վէ իսթիտա թանզիմ իթմէք իչին Մահ-մուտ բաշատա վագը Գամանթօ խա-նընտա 21 նիւմէրօյ օտա մահէլլի մախ-սուս քիւշատ օլունտուղունտան հէր քէսի խօշնուտ իտէճէք սուրէթտէ իշլէրինին թէսվիյէ իտիլէճէկի վէ հէր կիւն սաաթ ալթըյա գատար աչըգ պուլունաճաղը իլան օլունուր ։

ԳՕՆԹՈՒԱՐ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ Տ'ԱՄԲՐԷՕՆ Ջ'ԱՐՐԻՄ

Ա. ՏԷԼԼԱ ՌՕԳԳԱ

ԱՍԻԹԱՆԷ

ՍԷՊՏԷՄԲԷՐ իպթիտասընտա քէշիտէ օլունաճագ ՊՈՒՔՐԷՇ ԽՍԹԻՔՐԱԶԸՆԸՆ 18ինճի գուրասը

ՊԷՕՑԻՒՔ ԻՔՐԱՄ ՖՐ. 150,000 ՎԷ 15,000

ՏՈՒԷԼԼԻ ԷՃՆԷՊԻՅԷՆԻՆ իքրամիյէլի իսթիգրազաթ թաhվիլաթընա մալիք օլմագ-լըղա էհալիյէ թէսհիլ իչիւն իչին ԳՕՆԹՈՒԱՐ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ խարէսի թէ-գասիթը մահսիւ իւզրէ էտա օլունարագ մուվագգաթ սէնէտլէր վիրուլմ իտէր, համիլի սէնէտ քեաֆֆէյի գուրալարա հագգը օլարագ

Պիրինճի մուվագգաթ սէնէտ ։ Ֆիյ Ֆրանք 730

48 թէգասիթը մահսիւ իւզրէ 5 էր 8 էր 10 ար 12 շէր 15 էր 20 շէր վէ 25 էր Ֆը-րանգ էտա օլունարագ վէ 48 այ էսնասընտա

ՏԷՎԼԷԹԸ ԱԼԻՅԷ 1870 ՌՈՒՄԷԼԻ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼՈՒ ԽՍԹԻՔՐԱԶԸՆԸՆ ՎԷ ՊՈՒՔ-ՐԷՇ ՇԷՀՐԻ 1869 ԽՍԹԻՔՐԱԶԸՆԸՆ

Գուրալարընըն թէքմիլ իքրամիյէլէրինէ համիլի սէնէտ հագգ ու սէլահիյէթի օ-լաճագընտան մաատա, պիրինճի մուհարրէր օլմուշ օլան իսթիգրազաթըն գուրալարը-նա սէնէտ իւպէրինտէ իշար մուճիպինճէ մէճճանէն հագգը օլաճագ տըր ։ ՏԵԼԻ ՄԱՏՐԻՏ 1868=ՆԱՍԻՕՆԱԼԻԹԱԼ 1866=ՊԱՐԼԷԹԹԱ 1870 ՄԻԼԱՆՕ 1861=ՎԷՆԷՏԻՔ 1869=ԱՎՍՏՐԻԱ 1864=ՖԻՕՐԷՆՑԻԱ 1868=ՆԱՓՕԼԻ 1868=ՄԻԼԱՆՕ 1866=Պ ՐԻ 1868 վէ ադճէնին կէրուշէ թէրախի իչին 24 իւնճիւ թագսիթտէն իթիպարէն իշպու 12 իսթիգրազաթը մէզքիւրէտէն 6 ատէտի թէսլիմ օլունաճագ տըր ։

Իքինճի մուվագգաթ սէնէտ ։ Ֆիյ Ֆրանք 135

23 թէգասիթը մահսիւ իւզրէ 3 էր 5 էր 7 շէր վէ 8 էր Ֆրանք էտա օլունարագ վէ 23 էսնասընտա ՊՈՒՔՐԷՇ ՇԷՀՐԻ ԽՍԹԻՔՐԱԶԸՆԸՆ 5 ատէտ նիւմէրօսընըն վէ պիր ատէտ տախի ՏԷՎԼԷԹԸ ԱԼԻՅԷ 1870 ՌՈՒՄԷԼԻ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼՈՒ ԽՍԹԻՔՐԱԶԸՆԸՆ գուրալարընա համիլի սէնէտ հիսսէտար օլտուղտան մաատա վա'ատէ իւթմամընտա Պուքրէշ շէհրի իսթիգրազընընտան 5 ատէտ թէսլիմ օլունաճագ տըր ։

Իւչիւնճիւ մուվագգաթ սէնէտ ։ Ֆիյ Ֆրանք 245

18 թէգասիթը մահսիւ իւզրէ թագսիթը էվվէլ 20 վէ սօնրա 15 էր վէ 10 ար Ֆը-րանգ էտա օլունարագ վէ 18 այ էսնասընտա ՏԷՎԼԷԹԸ ԱԼԻՅԷ 1870 ՌՈՒՄԷԼԻ ԹԻ-ՄՈՒՐ ԵՕԼՈՒ ԽՍԹԻՔՐԱԶԸՆԸՆ պիր ատէտ նումէրօսընըն թէքմիլ իքրամիյէսինէ հա-միլի սէնէտին հագգը սաքիթ գալըրգտան սօնրա վա'ատէ իւթմամընտա իսթիգրա-զը մէզքիւրտէն պիր ատէտ թէսլիմ օլունաճագ տըր ։

Զիքրատէ մալիւմաթ քէսպ իթմէք իսթէյէն Գալաթատա Սանտըքճըլար ճատտէ-սինտէ Թրամվայ Գարաքէօյ մէրքէզի գարշըսընտա Ն. 36 փաշաճը խանընտա Գօն-թուար էնթէրնասիօնալ խարէսինէ միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր ։

VINAIGRE DE TOILETTE
DE
JEAN—VINCENT BULLY

67, ՄՕՆԹՕՐԿԷՕՅԼ ՍՕԳԱՂԸ, ԲԱՐԻՍ

1861 ... ...
ՊՈՒՆՏԱՆ ՄԱԱՏԱ ՄԻՒՔԷՍԱՖԱԹ ԱԽՋ ԻՅԼԷՄԻՇ ՍԻՐՔԷ ԵՕՔ ՏԸՐ

Մէզքիւր սիրքէ պիթիւն տիւնեաատա քէսպի նամ իյլէմիշ վէ Գօլօնիա սուեու-տան ինքեար գապուլ իթմէզ սուրէթտէ իւսթիւն իտէ, սէպէպի, տէյիլ եալընըզ գօգուսունուն լաթիֆիյէի, իլլա սըհհէթէ ֆայիտէլի օլան սայիր խասսէլէրի տիր ։

ԺԱՆ ՎԷՆՍԱՆ ՊԻՒԼԻՆԻՆ ՍԻՐՔԷՍԻ հէր նէվի թուալէթտէ գուլլանըլմագտա օլտուղունտան, պու պապտէ հագգընտա մէտհ ու սէնաէ հաճաթ կէօրմէզիզ ։ Եա-լընըզ գալըընտան սագընըլմասընը թավսիյէ իտէրիզ ։

Հէր գանգի շիշէ իւզէրինտէ քի ԺԱՆ ՎԷՆՍԱՆ ՊԻՒԼԻ. լագըթլէրինտէն էվվէլ ՏԻ ՏԸ վէ եախօտ պու կիպի սայիր ալէամէթ վար իսէ, էօյլէ շիշէյի գապուլ իթ-մէյիպ, պագմալը քի շիշէնին իւզէրինտէ օ ԹԱՆԲԸԼ ՏԸ ՖԸԼՕՐ եազըլը օլսուն, թը-գաճը աչըլմըշ օլմասըն, սիեահ պարմուգմագինտան եարըլմըշ օլան մէօհիւրիւ իւզէ-րինտէ Ժ—Վ ՊԻՒԼԻ իմզասը վէ ուճունտա ՔԷՖԱԼԷԹ ՄԻՏԱԼԵԱՍԸ պասըլը օլան պէ-եազ, կիւլ ըէնկի, եէշիլ վէ սիեահ իւլսի շիշէնին աղզընա եափըշըթըրըլըն մարքա քեաղըտը պուլունսուն ։

Շիշէ իլէ պէրապէր վիրիլէն քեաղըտտա նաշար օլունա

ՊԱՆԳԱ

Ժ. Տ. ՃԱՆԷԹԹՕ ՎԷ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱ.
Գալաթա, Գօմխօն խան, Ն. 16

Իգրամիյէլի իսթիգրազ պիլէթլէրի, գու-բօնլար վէ պանքնօթլար սաթըն ալըըը վէ սաթըլըր, քէզա, 1872 հոկտեմբեր 1 ում չէքիլէճէք օլան բիանգօտա միւթէալլիք թու-թուլմագ իւզրէ, Ռումելի տէմիր եօլ աք-հիմլէրինին բըրօմէսալէրի պիր վէ իւչ չէյ-րէք պէեազ մէճիտիյէյէ սաթըլըր ։ Մէզ-քիւր բիանգօտա 350 պիլէթ գազանաճագ օլուպ, էն պէօյիւք իքրամիյէ իսէ, 300,000 ֆըրանք տըր ։ Մէզքիւր բըրօմէսալըր, 400 էր ֆըրանք տախի գազանըրլար, հէր քիւ-մին նիւմէրօսու գազանաճագ օլուր իսէ, մէզքիւր մաղազատա միւրաճաաթ իյլէտի-յինտէ, Օսմանըը պանգասընըն ուսուլի վէճհ իւզրէ վէ տահա պիլէթինին ֆիաթընը ալ-տըգտան սօնրա, գազանտ մէբլաղը ալըը իտէր ։

80 բըրօմէս ալանա, իգրամիյէ օլարագ, Պուքրէշ շէհրին պիր տանա պիլէթի վիրիլիր ։

Եէնիտէն սաթմալարա, եիւզտէ օն իգ-բամ օլունուր ։

Պէհանէ հաճաթ օլմագըզըն իւզրէ, մէզ-քիւր մաղազա, բըրօմէսալէրինի սաթըղը սէհիմլէր քէնտի մալը տըր, պունտան տա մաատա, միւշթէրիլէրին հէր նէվի մալ-լումաթընը էէրինէ վարտըրըալըր ։

Տէրսաատէէթ տախան Բէժի իտա-րէսինին հէր պիր իգթիզա իտէն մա-հալլէրինճէ մէմուր վէ հաճէմէլէրի նաաղ վէ թային օլունմուշ օլտուղուն-տան պունտան պէօյլէ իտարէյի մէզ-քիւրէյէ մէմուրիյէթ թալէպի իչուն կէլունպ նաֆիլէ խօրկունլուգ չէքմէմէ-լէրինէ տայիր ճիւմէյէ իլան օլունուր

ԻԼԱՆ

Թիւթիւն գումբանեասը մէճլիսի աչուրի մէրճէպէտէ էսէֆ իթմիշ չու-նուն իչին քի տիւքքեանլարտա քիւ-չիւք թիւթիւն բաքէթլէրինտէն պու-լունմատըղը իլէ թիւթիւնիւ եաբըըմա-սընճա տախի պազը նօգսանիյէթ վու-գու պուլտուղունա վէ պու սէպէպլէր-տէն տօլայը էհալի հէմ թասիպաթէ տուչար վէ հէմտէ մէմնուն օլմատըգ-լարընտան վուգու պուլան սէհվիեաթը թուզէլթմէք իւզրէ էվէլ էմրտէ չիմ-տիլիք օլարագ տէրագապ քիւչիւք բաքէթ պուլունմաեան տիւքքեանլէր-տէ պէօյիւք բաքէթլէրի աչըպ էհա-լիյէ տիլէտիքլէրի թիւթիւնտէն գաչ տիրհէմ իսթէրլէր իսէ վիրմէլէրի իչին էմանաթ բուխսաթ վիրիլմիշ վէ էհա-լինին իսթիրահաթլէրի իլէ մէմնուն օլ-մալէրի իչին նէ տէրէճէտէ չալըշըլմագտա օլուպ վէ աղատէյի պէեան օլտուղու իւզրէ պէօյլէ պիր պէօյիւք ումուրըն պէտայէթինտէ հէր հալտէ սըըսընճա գօնուլընճասը տէկին պիրազ վագ-թա միւհթաճ վէ նէ կիւճլիւք չէքիլ-մէ իլէ վիճտան կէլէճէկի ճիւմլէ իւ-տինտէ միւսէլլէմ պուլունտուղունտան պու պապտէ էհալի տախի ինսաֆ ի-տէրէք թաճիլ իյլէմէլէրի իչին քէն-տուլէրէ բիճա օլունուր ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երզրում վիլայէթի վալիսի բաշա հազրէթլէրի հազգընտա, պիզ տախի քէմալի թէշէքքիւր լժագտիմիյլէ. Մասիստէ օգունմուշ օլան չու աթիտէքի մէքթուպու այնէն տէրճ իտէրիզ.

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք հայր հասարակաց և ազնուափայլ տէր.

Քանի մի ամսէն 'ի վեր Բարձրապատիւ կուսակալի տնօրէնութեամբ գինուորական կարգէն Գօլ Աղասի Հաճի Սիւլէյման աղա այրն բարի քաջասիրտ և արդարասէր, ճըշմարիտ գինուորականութեան պարծանք, բաւական զօրք շրջակայ հայաբնակ գաւառներու իբրև հսկող շրջագայելով, քանի մի հարիւր մարդասպան, յափշտակող, գող և աւազակ ժողովրդամինաս բըդեր ձերբակալելով կարին բերդը շղթայակապ բանտարկել տուաւ.

Այս օրերս ալ լուեցաւ որ Սխլաթու և Բաղեշու մէջ տեղը չորս հայ սպաննուեր են. այս լուրը Բարձր. կուսակալին հաղորդելնուս պէս՝ նախ Մշոյ կառավարութեան հեռագրեց մարդասպաններն ձերբակալել. երկրորդ մեր խնդրանաց համեմատ յիշեալ արի Գօլ աղասի Հաճի Սիւլէյման աղան այսօր բաւական զօրք ղրկուեցաւ 'ի Վարդոյ, Բուլանըխ և Սխլաթ, այն տեղի բնակութեներն ձերբակալելու : Նոյնպէս Բարձր. կուսակալն ընդ մտա միտք ունի այն կողմերն շրջագայիլ : Այդ Գօլ աղասին թէ ուղղութեան ասպէն և նթէ լրագրոյ միջոցաւ որքան գովութեան արժանի ըլլալը յայտնի է. ուստի Ձեր Բարձր. Սրբազնութեան կը մնայ այդ վարձատրութիւնը ընել տալ յաւէս քաջալերութիւն այդ արի զօրականին, և 'ի պատիւ զինքն առաքող Բարձր. կուսակալին :

Աղօթարար և անձնուէր

1872 օգոստ. 23 Ցորոբէլ Եպիսկոպոս

յԱրքեպիսկոպոսարանն Կարնոյ

Հայոց Կարնոյ

Փէզալիք մէգքիւր պազէթատա օգունան, վէ հադգըլը վէ սիդգաթա չաեան պուլունան չու աթիտէքի մէքթուպու տախի տէրճ իտէրիզ.

Սիրելի բարեկամ.

Այս շաբթուան ընդունած Մասիսներուս մէջ յղուած մը կարդացի, որուն մէջ պզօնամիտ խմբագրականը քանի մը ... լրագիրներ կը կշտամբէ, որք զՍ. Պատրիարքը կը բամբասեն եղեր թէ Այգին 10000 ղուրուշը առնելով Վասիլի ծովափնեայ վըրայ անձնդիւրութեամբ կապրի. և ազգային ստիպողական գործերն խապառ բարձի թողի կընէ :

Ներկայիս Ձեզի զալլիերէն Լեվէրթէ լրագիրը կը խրկեմ, որուն մէջ ալ ների կը տեսնէք Անգղիական եկեղեցւոյ արդի վիճակը, անոր տարեկան հասոյթը, և անոր եպիսկոպոսաց և քահանայից տարեկան եկամուտները. ահարկո՛ւ բան, որուն և ոչ Գաղղիա կրնայ հաւատալ. սակայն և ոչ մէկ անգղիացի օրագիր մը կը մտաբերէ ձայն մը և շշնկոց մը հանել այն ահագին գումարները վատնող կղերին դէմ. միայն մեր ծանծաղամիտ և գծուծ լրագիրներն են, որ տասնի աննշան գումար մը Կրեատի պանձերուն տեղը դնելով 10000 ղուրուշը հսկայ բան մը կը տեսնեն, ու կելլեն ընդհանուր Ցաճկաստանի Պատրիարքը յետին անամօթութեամբ կը բամբասեն :

Թէ որ մեր սխտանները տեսնէին Անգղիոյ այս Տիտանները, թէ որ տեսնէին թէ Քէնթրպէրիի արքեպիսկոպոսը 325000 ֆրանք տարեկան թոշակ կընդունի, և պարզ գիւղական քահանայ մը 15 էն 20,000 ֆրանք, ի՛նչ պիտի ըսէին, ի՛նչ ահարկու սոսկմամբ պիտի նայէին :

Կերևայ որ մեր փիլիսոփայ լրագրապետները կրօնից մեծ կարևորութիւն մը չեն տար, և ոչ անոր պաշտօնէից այն պարտուպատշաճ մեծարանքը, մինչդեռ Անգղիոյ պէս հսկայ պետութիւն մը կը ճանչնայ անոր կարևորութիւնը, և անոր պաշտօնեաները բանիւք և արդեամբ մեծարելու չի վարանիր :

* * *

Իզմիր 1 սեպտեմբեր 1872

. . . Խմբագիր,

Հաճեցէք յանուն ճշմարտութեան ներկայ գրութիւնս ազատախօս լրագրոյդ մէջ հրատարակել :

Իզմիրուին սկսաւ ալ «շարժիլ», փա՛ռք այսպիսի փառաւոր վերաշարժման։ Այս տարուան Ս. Մեսրովպայ տօնը առիթ տուաւ խել մը նշանաւոր իմաստակ գըրիչներու ասպարէզ իջնել ու ճամարտակել։ Երանի քեզ Իզմիրուին՝ որ քու ծոյիդ մէջ այսպիսի «գրչակալներ» ունիս, մի հառաչեր ալ այսուհետև, քանի որ այսպիսի տկարամիտներ կը խօսին ու կը շաղակրատեն, անշուշտ վաղ կամ անագան լուսաւորութեան զէնիթը պիտի հասնիս ։

Ահաւասիկ Պ. Արամ մը Ս. Մեսրովպայ տօնէն ի վեր երկու նամակ է որ «Փողոյ մէջ կը հրատարակէ, և թուղթակի պէս քանի մը խոշոր խոշոր բառեր սրված կը յեղյեղէ, և ինչ ըսել կուզէ ինքն ալ չը գիտեր։ ինչպէս «Փողոյ» 209 թուոյն մէջ կըսէ «կըստիպուինք ասպարէզ իջնել և այնպիսի իրի «մը վրայ խօսիլ, որ գրեթէ Իզմիրի «ժողովուրդը մեծ «իրարանցումի» մէջ «ձգած է ։»

Երբ այն տողերը կարդացի, յանկարծ ինքզինքիս հարցուցի թէ արդեօք ես ալ Իզմիրի մէջ կը բնակի՞մ, որ այսպիսի «իրարանցում» մը տեղի կունենայ քաղաքիս մէջ, ես ու ինծի պէս շատեր անտեղեակ կը գտնուինք. մի գուցէ ստորերկրեայ տեղերը «խըլուրդներու» մէջ այսպիսի «իրարանցում» մը տեղի ունեցած ըլլայ, ու մի միայն Պ. Արամին ծանօթ ։

Ս. Մեսրոպայ տօնին օրը չորրաբորոյ աշակերտ մը իւր դասատուին աչքէ անցուցած ճառը չէ կարդար, և դասատուին գիտութենէն դուրս ուրիշ մը կարդալու յանդգնութիւնը ընելուն համար, անմիջապէս ամպիոնէն վար կառնուի ի պատիժ իւր խաչերաութեանը։ Միթէ ա՞յս է Պ. Արամ, յիշած իրարանցումդ, որ ըսել է թէ ամէն ժամանակ դպրոցին մէջ աշակերտի մը յանցանք գործելը «իրարանցումի» պատճառ կըլլայ ։ Ի՜նչ գեղեցիկ տրամաբանութիւն ։ Պ. Արամը լաւ կընէ նթէ բառերու նշանակութիւնը աղէկ սորվի և ըստ այնմ գործածել գիտնայ ։

Աշխարհիս մէջ ամեն հաստատութիւն օրինօք կը կառավարուի, երբ օրէնքը կոխան ոտից կըլլայ ըմբոստէ մը, թէ և խիստ բարի նպատակաւ ալ եղած ըլլայ այն, դարձեալ անարդարանալի է ։ Պ. Արամ, որ դպրոցներու բարեկարգութեանց նախանձախնդիր կը հանդիսանայ և ինչպէս կըսէ իւր Բ. րդ նամակին մէջ թէ «ո՛չ արհաւիրք և ո՛չ սոսկում մեզ կը կասեցընեն մեր նպատակէն» կը զարմանամ թէ ինչպէս կը համարձակի այսպիսի անարժան գործ մը ջատագովել, և սուտը իրաւին հետ խառնելով փողոյ էջերը մըրոտել ։ Պ. Արամին Ե. րդ նամակն ալ տեսանք, բայց ու՞ր է, իւր խոստման համեմատ Պ. Մ. Մամուրեանի ճառին վրայ «ընդարձակօրէն» իւր լուսաւոր կարծիքը յայտնած չէր ։ կը ցաւիմ որ Պ. Արամ լաւ դասատուի մը առջև ծունր չէ դրած ։ Բայց աշխատեցէ՛ք Պ. Արամ և ընկերք որչափ կրնաք թուղթ մրոտեցէք, և ծուռ ու մուռ տեղեկութիւններով լրագրաց էջերը լեցուցէք, և սուտ գոնէ «դուք» կը կարծէք թէ «օր մը մեր ժողովուրդը կորստեան լաբիւրինթոսէն կազատէք», ո՛հ տղայական ճամարտակութեանս . . . ։ Եթէ Պ. Արամ և ընկերք իմաստունին խօսքը միշտ յիշեն, որ կըսէ «ծանիր զքեզ» և եթէ կօշիկէն վեր չելնեն աղէկ կընեն ։ Որովհետև «ժողովուրդ մը կորստեան լաբիւրինթոսէն ազատելը «անքինա» ծախելու, «չուպուխի» կրակ տանելու կամ տըպարանը գիր շարելու չը նմանիր, նախ ձեր տերանց ծառայութիւնները աղէկ կատարեցէք, և ապա ելէք մեծ մեծ ջարդեցէք ։

Փողոյ 242 թուոյն մէջ Պ. Ազազարի մ'ալ նամակը կարդացի, որու մէջ շատ մը անհեթեթ խօսքերով կը տքնի խեղճ իւր անհնազանդ եղբայրը և քոյրը արդարացընել. և Մասիսի 1266 թըւոյն մէջ գրուած նամակը հերքել ։ Շիտակը ծիծաղս շարժեց, երբ կարդացի որ Պ. Ազազարը կը ներողնայ իւր եղբօրը ճառ կարդալը արգիլուելուն համար, և սուտ կուզէ ըսել թէ ինչո՞ւ համար խաբերայութիւնը և խարդախութիւնը վարժարանաց մէջ անարգել չը գործուիր ։ Ահաւասիկ դաստիարակութեան մէկ նոր գրութիւն մը, ըստ Պ. Արամի և Ազազարի վարժարանաց մէջ ըլլալութիւնը պէտք է եղեր քաջալերուի և խաբեբայութիւնը սանձարձակ գործուի ։ Ուրեմն Պ. Արամ և Պ. Ազազար թող իրենց եղբայրները և քոյրերը այն կերպով կրթեն. որպէս զի մարդկային ընկերութեան օգտակար անդամներ հասցընեն ։

Պ. Ազազար, թէոր ուզածդ խօսիս չուզածդ կը լսես, անոր համար աւելի լաւ կըլլար լեզուդ քիչ մը կարկէիր և բերնեդ ե՛ւ ածը գիտնայիր. քրոջդ վըրայ խօսած ժամանակդ քիչ մը մտածելով գրիչ շարժէիր դէշ չէր ըլլար, որպէս զի եսքեն չը զզջաս ու չը կարմըրիս. բայց քու ըսածներդ քու տղայամտութեանդ տալով դարձեալ զքեզ կը խնայեմ։

Խեղճ Ազազարին որչափ ջիղերուն դպեր է Արշալուսոյ 941 թուոյն մէջ անկողմնակալ ոգւով մէկ յօդուածը, և չը կրնալով զայն հերքել, սկսեր է անամօթաբար յօդուածագիրը ծաղրել, բայց գիտցի՛ր որ ծաղրողը շատ անգամ ծաղրելի կըլլայ ։

Վահէ

. . . Խմբագիր,

Ձեր պատուական լրագրոյ երեկուան թերթին մէջ նամակ մը տեսանք որ Թաղ. խորհրդոյս հարցումներ կ'ուղղէ. որուն սա միայն կը պատասխանեմք խորհրդոյս վերաբերեալ որ և է գործի վրայօք հարցում ունեցողները Թաղ. խորհրդարանս կրնան գալ պատասխան ստանալու համար ։

Ընդունեցէք մեծ. խմբագիր մեր խորին յարգանաց հաւաստիքը ։

Փոխատենադպիր Ատենապետ

Ս. Խորասանճեան Կ. Գարակէօզեան

Պէշիքթաշ 7 սեպտ. 1872

ՓԱՆՈՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Մէգքիւր վարժարանըն բազար իրթէսինէ գատար Իւսկիւտարա նագլ իւլէ ճէկլինի թէքրարէն իւլթար իտէրիզ.

Թուլթուլեան գօնաղըն նէրէտէ օլտուղունու թէքրարէն խապէր վիրիրիզ։ Իւսկիւտարա վաբօր իսկէլէսինէ հըդըլտըգտան սօնրա, սուեուն աղընթըսընա տօղրու պիւյիւք չարշըտան եօգարը, տօղրու Թօբթաշը մէյտանընա չըգար քի, օրատան պիրազ տահա եօգարը հըդըլտըգտա սաղ գօլտա վագը չէշմէնին սըրասընտա, վէ պազգալըն գարշըսընտաքի ճատտէտէ սէքիզինճի եանի 15 վէ 17 նումերօլու գարուլար տըր ։

Մէրհում Շէրիֆ բաշա գօնաղը տընմէքլէ մարում տուր ։

Մահէլլէնին իսմի Գուլու ազասը մահէլլէսի, վէ սօգաղըն իսմի տախի թահսին պէյ սօգաղը տըր ։

Իսկէլէտէն եօգարը տօղրու պիր ճատտէ տիր, վէ եէօրիւյէրէք եարըմ սաաթ սիւրմէքտէ տիր ։

Մէգքիւր մահէլլէտէ տէրքեար օլան թէմիզլիք, վէ իւլամ գօմշուլարըմըզ թարաֆընտան զուհուրա կէլմէքտէ օլան հիւսնի թէվէճճիւհ, հիւրմէթ վէրիւյէթ, տօղրուսու պիւյիւք մէմնունիյէթ վէ թէշէքքիւրէ շայեան պիր բատտէտէ պուլունմագտա տըր ։

Մէգքիւր գօնաղըն եանլարընա գատար Խրիսթիյանլար էվլէր թուլթուպ բահաթ իւթմէքտէ տիրլէր ։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Նաֆիա նէզարէթի ճէլիլէսի միւսթէշարլըղը, Սօֆեա միւթէսարրըֆը սապըգ սաատէթլու Լյասա բաշա հազրէթլէրինէ,

Խիւտավէնտիկեար վիլայէթի մէքթուպճուլուղու, տախիլիյէ գալէմի սէր խիւլէֆասը սապըգ իզզէթլու Հագգը էֆէնտիյէ,

Շէհիր էմանէթի մէճլիս բէյիսի սանիլիկի, թահրիրաթ միւտիրի սապըգ իզզէթլու Միտհաթ պէյէ ։

Շէհիր էմանէթի թահրիրաթ միւտիրլիկի, Հիճազ վիլայէթի մէքթուպի մուավինի սապըգ իզզէթլու Մէհմէտ Ալի պէյէ,

Կիրիտ վիլայէթի միւշավիրլիկի, զապթիյէ մէճլիսի ազայի սապըգտասընտան Նօրկաքի էֆէնտիյէ,

Աթինա սէֆարէթի, օրթա էլչիլիք իւնվանըյլա, Բէլթա չէհպէնտէրի սապըգ սաատէթլու Լյասա պէյ էֆէնտիյէ թէվճիհ պույրուլմուշ տուր ։

Իթալեա հիւքիւմէթի թարաֆընտան Թունա վիլայէթի վալիսի Համտի բաշա հազրէթլէրինէ, Իթալեա թաճը նըշանընըն պէօյիւք գօրտօնու, վէ պուտէֆա Պապը սէրասքէրի թահրիրաթը էճնէպիէ գալէմի միւտիրի Նասպ օլունան սապըգ Այտըն վիլայէթի թէրճէմանը Տիրան էֆէնտիսէ, նըշանը մէզքիւրուն օֆիչեալըգ րիւթպէսի իթա օլունմուշ տուր ։

— Սատրազամ հազրէթլէրի, պուտէֆա քեաֆֆէյի էեալաթ վալիլէրինէ պիր գըթա թահրիրաթը ումումիյէ իրսալ իլէ, մէքթէպլէրին սաեըօրնը արթըրմալարընը, վէ մէքթէպ պուլունմաեան քէօյլէրտէ մէքթէպ քիւշատ իթմէլէրինի էմր ու թէնպիհ պույուրմուշլար տըր ։

— Պրզանթիա նամ Րում ղազէթասընըն պէեանընա նէզարէն, Րուսիա իմբէրաթօրիչասը հազրէթլէրի, իմբէրաթօր հազրէթլէրինին պիրատէրի Կըրան Տիւք Նիքօլա պէրապէրինտէ պուլունտուղու հալտէ, եագընտա Տէրսաատէթէ կէլիփ, պուրատան տա Գուտսը շէրիֆէ վէ Մըսըրա ազիմէթ իտէճէքլէր տիր ։

Միւշարիլէյհիւմ հազարաթը, մէմալիքի մահրուսէտէ պուլունտուգլարը վագըթ, էյի դապուլ օլունմալարը զըմնընտա հիւքիւմէթի սէնիյէ թարաֆընտան լազըմ կէլէն մահէլլէրէ էմր օլունմուշ տուր ։

— Խասսա օրտուսի հիւմայեուն բէյիսի էրքեանը Թահիր բաշա հազրէթլէրինէ, իքինճի րիւթպէտէն պիր գըթա մէճիտիյէ նըշանը զիշանը իհսան պույուրուլմուշ տուր ։ Զըրգայի իհթիեաթիյէ պէշինճի ալայընըն իքին-

ճի Թապուր ճէրրահը ձիվանի էֆէնտինէ տախի պէշինճի րիւթպէտէն պիր գըլթա մէճիտիյէ նիշանը ինայէթ գըլընմըշ տըր ։

—Ընգարէ Թէլէկրաֆ միւտիրի Թարաֆընտան 31 օգուստոս Թարիխի իլէ Թէլէկրաֆ նէզարէթինէ եազըլան Թէլէկրաֆըն սուրէթի տիր ։

Պու կիճէ սաաթ ալթըտա Ընգարէ չարշուսունտա ֆէս գալըպճըսը տիւքքեանընտան ղուհուր իտէն աթէշտէն տօլայը , պու կիճէ սաաթ ալթըեա գատար խայլի տիւքքեան վէ խանէ միւհթէրէք օլուպ , էլան պասթըրըլամամըշ վէ պէօյլէ պիր աթէշ Ընգարէտէ աղլա վուգու պուլմամըշ օլտուղունու արզ իտէրիմ ։

—Թունա վիլայէթի ղազէթասընտա օգունտուղունա նէզարէն , կէչէնլէրտէ Թըրնօվօ նահիեէսինտէն պուլունան մատէն քէօմիւրիւ օճագընտան չըգան քէօմիւր , ալէա ճինստէն օլտուղունտան , Թունատա իշլէեէն Օսմանլը վաբօրլարը իտարէսի , վաբօրլարը իչին լազըմ կէլէն քէօմիւրի , պունտան պէօյլէ մէզքիւր օճագտան կէթիրթմիրէճէք տիր ։

—Թէվաթթուրէն սէօյլէնտիկինէ նէզարէն , Թիւթիւն Րէժիի պէքճիլէրինտէն օն սէքիզ նէֆէրի , Թիւթիւն գաչըրտըզլարը վազըթ Թութուլմուշլար տըր ։

—Մալաթեա պու կիւնլէրտէ սաաքիրի Շահանէնին պիր օրտու գուրուպ իճրայի Թալիմ իլէ մէշղուլ օլաճագլարը , վէ զըրհլը տօնանմայի Հիւմայունունուն տախի սէրայի Թալիմ Մարմարա տէնիզինէ չըգաճաղը լա Թիւրքիտէ օգունմուշ տուր ։

—Բումլարըն մէճլիսի ումումիյի րուհանիսի իքի հաֆթա գատար Թէեխիր օլունմուշ , վէ բաթրիգխանէ տախի , Բում ղազէթաճըլարընա , Պուլղար մէսէլէսի իւզէրինէ չէտին լիսան գուլլանմամալարընը Թավսիյէ իթմիշ տիր ։

—Թայղանտան ալընան պիր մէքթուպ , գօլէրա իլլէթի մախուֆէսինին չէհրի մէզգիւրտէն քեամիլէն տէֆ օլմուշ օլտուղունու պիլտիրմիշ տիր ։

—Իշ պու ճումա ախշամընը , բօլիս մէմուրլարը , Իւյիւպ ճիվարլարընտա , Թիւթիւն Րէժիսի պէքճիլէրինտէն պիրիսինին լաշէսինի պուլմուշլար տըր ։ Սահիպ ճինաեէթ , բօլիս Թարաֆընտան արանմագտա տըր ։

—Լէվընթ Թայմըզտա օգունտուղունա նէզարէն , իշ պու բազար իրթէսի ախշամընը բօլիթիգաճա Թէօհմէթլէրտէն տօլայը Թահթը Թէվգըֆտա պուլունան օն իւչ քիշի , Պապը զապթիյէ մահպէսխանէսինտէն գաչըպ էլան էլէ կէչիրիլէմէմիշլէր տիր ։

—Արթվինտէն ալընան պիր մէքթուպ , չէհրի մէզգիւրտէ պուլունան գաթօլիք քիլիսէսինին , կէչէն հաֆթա , հայտուտլար Թարաֆընտան եաղմաեա վիրիլմիշ օլտուղունու պիլտիրմիշ տիր ։ Ձալընան մալլէր 2000 լիրա գըյմէթինտէ իմիշ ։

—Փիզանթիս Նամ Բում ղազէթասընըն պէեանընա նէզարէն , պու հաֆթա , Ալմանեա սէֆարէթխանէսինէ , մախսուս պիր Թաթարլա , պիր չօգ մէքթուպլար կէլմիշ տիր ։ Պունտան , Ալմանեա մասլահաթկիւզարը , իմբէրաթօրլարըն միւլագաթը հաղգընտա , քէնտի հիւքիւմէթի Թարաֆընտան մուհիմմ էվրագլար ալըղ իթմիշ օլմալը տըր տէյի նէթիճէ չըգարըլմագտա տըր ։

—Կէչէն ճումա իրթէսի կիւնիւ , Սէլանիքտէ վէ Սիրոզտէ հարէքէթի արզ վուգու պուլմուշ իսէ տէ , հէլէ քի , հիչ պիր կէօնա խասարաթը մուճիպ օլմամըշ տըր ։

—Նասըլ քի մալիւմ տիւր , միրասխօրլարը օլմաեարագ վէֆաթ իտէն ատամլարըն միւլքլէրի , Էվգաֆա կիտէր ։ Հալ պու քի , օլ պապտէ պիր չօգ սույի ամէլ ու հարէքէթ վուգու պուլտուղու , վէ պիր չօգ միւլքլէրին , մահլիւլէ կէչմէքտէ օլտուղու Էվգաֆ նէզարէթի պէհիյէսի Թարաֆընտան Թահգըգ օլունտուղունտան , պու կիպի սույի ամէլ ու հարէքէթի խապէր վիրէնէ , եանի մահլիւլէ կիթմիշ տէ , Էվգաֆտան կիզլէնմիշ օլան միւլքլէրի Էվգաֆա խապէր վիրէնլէրէ , միւլք հէր գաչ դշա. սաթըլաճագ օլուր իսէ , եիւզտէ օնունու խապէր վիրէնէ վիրմէեէ գարար վիրիլմիշ տիր ։

—Իշպու բազար իրթէսի կիւնիւ , պահրիեէ ասաքիրինտէն պիրիսի , Գալաթատա Գօմիսիօն խանը եագընընտա վագը օլան պիր Թիւթիւնճիւ տիւքքեանընա կիտիպ , պիր ղուրուշլուգ Թիւթիւն իսթէր , Թիւթիւնճիւ , պիր ղուրուշլուգ բաքէթ եօգ , տէր . պունուն իւզէրինէ , ասքէր , գամասընը չէքիպ , Թիւթիւնճիւեէ Թէհտիտ իթմէսինտէ , Թիւթիւնճիւ , գօնշուլարը եարտըմա չաղըրտըղը իլէ պէրապէր , ասքէրէ տէ , աման , նէ գատար Թիւթիւն իսթէրսէն ալ , ճանըմա գաստ իթմէ տիյէսի իւզէրինէ , ասքէր , ճէպինի Թիւթիւնլէ տօլտուրուպ վէ հօշճա գալ տիյէրէք ալըպ եիւրիւյիւ վէրիր ։

Պու կիպի Թօվաֆ պիր վագա տա կէչէն կիւն խըթանպօլտա վուգու պուլմուշ տուր , չէօյլէ քի , Օսմանլը գատընըն պիրի , պիր Թիւթիւնճիւ տիւքքեանընա կիտիպ , պիր աղ Թիւթիւն իսթէր . Թիւթիւնճիւ , չըգարըպ պիր բաքէթ վիրիր , վէ գարը տախի Թիւթիւն բաքէթլէրինին աչըլմաղ օլտուղունտան պիխապէր օլմասը ճիհէթլէ , բաքէթի աչմաեա գալգըշըր իսէ տէ , Թիւթիւնճիւ տարըլարագ , պըրագմազ քի աչսըն , «աճայիպ չէյ , եիւզինիւ կէօրմէտիյիմ պիր չէյի պանա սաթմագ մը իսթէրսին» տէր , Թիւթիւնճիւ տախի , «պու պէօյլէ տիր , իչինէ կէլիրսէ ալ , իչինէ կէլմէզսէ ալմա» տիմէսինտէ , գատըն , բագուճունու չէքտիրիպ պիրլէ , Թիւթիւնճիյիւ պիր էյիճէ տէօյէր , վէ Թիւթիւն բաքէթինիտէ եիւզինէ ֆըրլատըր , վէ «էկէր սէն Թիւթիւնիւնիւ պանա կէօսթէրմէզսէն , պէնտէ սանա բարամը կէօսթէրմէմ» տիյէրէք ալըպ եիւրիւյիւ վիրիր ։

Տիկէր պիր Փըզըրա տահա , չէօյլէ քի , հաճինին պիրիսի տախի , պիր բաքէթ ալըպ աչմազ իսթէտիյինտէ , Թիւթիւնճիւ պըրագմազ քի աչսըն , պունուն իւզէրինէ մէրգում հաճի , ալտըղը բաքէթին եէրինէ , քէնտիսի տախի չըգարըպ իւսթիւ գաբալը պիր բաքէթ վիրիր ։

—Թունուսլը Մահմուտ պէն Խատ բաշա հազրէթլէրինին իտարէլէրի ալթընտա օլմագ իւզրէ , Պանգ Միլի նամը իլէ պիր պանգանըն գիւշատ օլունաճաղը վէ իճապ իտէն իմթիեազ ֆէրմանընըն տախի տէրաքէսթի իթա պուլունտուղու իշիտիլմիշ տիր ։

— Իշպու բազար ախշամընը , իւսկիւտարըն Միւսլիւման գատընլարը , Րէժի Թարաֆընտան սաթըլան Թիւթիւնին պահալը օլմասը իլէ պէրապէր ճինսի տախի ֆէնա օլմասընը կէօրիւպ , հիտտէթլէնմիշլէր վէ պիր չօգ Թիւթիւնճիւլէրի տէօյիւպ , տիւքքեանլարընը տա եաղմաեա վիրմիշլէր տիր ։

Գանտիլլիտէ տախի այնի մէնզարէլէր վուգու պուլմուշ , հաթթա իքի Թիւթիւնճիւ տէնիզէ աթըլմըշլար տըր ։

—Փօղազ իչի քէօյլէրինտէն պիրիսինտէ իգամէթ իտէն Մ. Թ... խաստաթալանըպ , խասթալանըշէ կիթմէք իսթէր վէ խասթալանէտէն իչէրի կիրտիյինտէ , քէնտիսինի ֆըն-ֆըր իլէ զէհիրլէմիշ տիր տէյի գարըսը հագգընտա շիւբհէսի պուլունտուղունու պիլտիրիր ։ Գարը տախի քէնտի Թարաֆընտան , գօճասը քէնտու քէնտույի զէհիրլէմիշ տիր տէյի զանն իտէր օլտուղունու պիլտիրիր ։

Ֆէրտասը կիւնիւ , խասթա էօլիւր , վէ լաշէսի եարըլտըգտա , հէքիմլէր , հիչ պիր զէհիր էսէրի պուլամազլար , ֆագաթ պունուն իլէ պէրապէր , միւթէվէֆֆանըն միտէսի , էհլի քիմեալար Թարաֆընտան մուայէնէ օլունմասընա գարար վիրիլմիշ տիր ։

—Պու սապահ Գալաթատա քէօբրիւ պաշընտա պիր Նէմչէլի իլէ ասքէրլէր պէյնինտէ պիր մուարագա չըգարագ , գըըճ չէքիլմէք ույղունսուզլուղու վուգու պուլտուղու , վէ Գալաթա գայիմագամը Գազազեան էֆէնտինին պիզզաթ վուգուի հալի Թահգըգա չըգտըղը իշիտիլմիշ տիր ։

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

ԱՎՍԹՐԻԱ–ՄԱՃԱՐ

Վիեննա 17 սեպտեմբեր

Ֆօնտօ ֆիեաթլարընըն գուվվէթսիզլիյի , Ալմանեա պօրսալարընտա բագօնթօնուն եիւքսէլմիշ օլմասընա համլ օլունուր ։

Իմբէրաթօրումուզուն , Սէն Բէթէրսպուրկա կիտէճէյի Թաստիգ օլունմագտա տըր ։

ՖՐԱՆՍԱ

Բարիս 17 սեպտ.

Թիճարէթ ահտնամէսինին Թատիլ օլունմասը , Ինկիլթէրրա Թարաֆընտան գապուլ օլունտու ։

Բարիս 17 սեպտ.

Գալիէն պիլտիրտիկինէ նէզարէն , Ինկիլթէրրա հիւքիւմէթի , պաշլըճա , Պէրլին միւլագաթընտան պէրու , Ֆըրանսա իլէ օլան Թիճարէթ ահտնամէսինին Թատիլինէ մէյեալ կէօրինմէքտէ տիր ։

Նօր ղազէթասը , Բուսիա հիւքիւմէթինին , Բարիս ահտնամէսինին ֆէսխինի , Բրուսիա հիւքիւմէթինտէն իսթէմիշ օլմասընա տայիր կէզէն Թէվաթուրու եալանա չըգարըմըշ տըր ։

Մ. Լտմօնտ Ապուտըն , մահպէսէ աթըլմասընըն սէպէպի , Բրուսիաեա գարշը գալէմ ալմըշ օլտուղու քիթապը նէշր իլէմիշ օլմասը տըր կիպի կէօրիւնիւր ։

ԻՐԱՆ

Թէհէրան 17 սեպտ.

Եէնի ումուրու նաֆիա նազըրը Հասան Ալի խան , պուրաեա վասըլ օլտու ։ Միւշարիլէյհ ճէնապլէրի հաղգընտա հիւսնիւ Թէվէճճիւհ իպրազ օլունմուշ վէ սատրազամ Թարաֆընտան իհթիրամաթը Փայիգա իլէ գապուլ օլունմուշ տուր ։

Շահ հազրէթլէրի , պիր գաչ կիւնտէն պուրատա պէքլէնմէքտէ տիր ։ Միւշարիլէյհ հազրէթլէրինին , Էվրապաեա վագը օլաճագ եօլճուղու իչին կէօրիւլէն հազըրլըգլար , քէմալի աճէլէ իլէ իլէրի վարտըրըլմագտա տըր ։

ԹԻՃՃԱՐԻՅԷ

Լիվէրբուլ 17 սեպտեմբեր

Միտլինկ Նիու Օրլէանս բամուգու , բէնա 10 10 1/8

Պու կիւնքի սաթըշ 10.000 պալէ Բամուգ բիյասասը զիեատէ ղավի

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

Լօնտրա 17 սեպտ.	
Էսհամը Ումումի	52 1/4 3/8
1869 իսթիգրազ	63 5/8 7/8
1871 իսթիգրազը	73 3/8 5/8
Բարիս 17 սեպտեմբեր	
Էսհամը ումումի	55 65

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻՍԱՁԱՐ

Էսհ. Ում. 6 սեպտ. ախշամ զար.	57-14
» » 7 » սապահ աչ.	57-08
» » » սաաթ 5	57-
Իսթիգրազ 1865	356-
» 1863	348-
» 1869	321-
Սօսիէթէ ժէնէրալ ագսիօնլարը	11-25
Քրէտի » »	15-26
Շըմէնտըֆէր սէհիմլէրի	179-1/2
Թրամվայ հիսսէլէրի 1290 դէ խալեօր	
Սօսիէթէ Ավսթրօ Թիւրք	10-70
Ստամպօլ պանգասը ագսիօնլարը	7-11
Ճէտիտ պօն տը Թրէզօր 2 1/2 լիրա եէքիւն	

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻՍԱՁԱՐ 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ինկիլիզ լիրասը	109—08
Ֆրանսըզ ալթունու	87—01
Բօլ	89—10
Գըրմըզ ալթունու	31—16
Պէեազ մէճիտիյէ (Փարէ)	2—01
Պէշլիկ փարէ	4-16
Մէթալիք »	4-28
Պագըր	119-1/2
Կէլէճէք գուբօն ըզօնթօսու	0/0 3

ՆԷՎԻՅԷ

Գօմիւնին կիւնիւնտէ աթէշէ վիրիլլէն , տաալի նէզարէթի , խըթինաֆ մահքէմէսի , սանաի Գօնսէրվաթօարը , միլլէթ քիւթիւպխանէսի , ուլումի րիազիյէ վէ ֆիւնունի միւխթէլիֆէ մէքթէպի , Թուլուզ ու մէաալիր մէքթէպի , վէ Սէվր ֆապրիգասընըն ինշասը իչին , հիւքիւմէթ Թարաֆընտան պիր միլեօն 700 պին ֆրանգ Թախսիս օլունմուշ տուր ։

—Սէպասթօբօլտա Թապ ու Նէշր օլունան ղազէթալարտա օգունտուղունա նէզարէն , չէհրի մէզգիւրտէ ժէնէրալ Չէրնայիէֆ տէհշէթլու սուրէթտէ էօլտիւրիւլիւպ , վէ լաշէսի բարչա բարչա խըյլէրէք խանէսինին եանընտա օլան պիր չէշմէյէ աթըլմըշ տըր ։

Սահիպ ճինաեէթլէր , հիւքիւմէթ Թարաֆընտան արանմագտա տըր . մէզքիւր ճինաեէթին , նէ սէպէպլէ իճրա խըլընմըշ օլտուղու մալիւմ տէյիլ տիր ։

Ժէնէրալը միւմայիլէյհ , սաղլըղընտա , գատըն Թայիֆէսինին Թէրգիյէսի մէսէլէսինէ սարֆը զիհն իտիպ , մէսէլէյի մէզքիւր իլէ մէշղուլ օլմուշ տուր ։

Միւմայիլէյհ , պիւթիւն վարիյէթինի , պա վասիյէթնամէ , գըզլարըմա մախսուս օլան տարիւլֆիւնունա Թէրք իթմիշ տիր ։

— Ամէրիգատան պիլտիրիլտիկինէ նէզարէն , օրատա պիր Թաղըմ ճիզվիթ բաբաալարը կիթմէքտէ իմիշ . չիւնքի տախի իլավէթէն պիլտիրմէքտէ տիրլէր քի , Ալմանեատան Թարտ օլունան Լօեօլանըն էվլատլարը , եանի ճիզվիթլէր , Ամէրիգատա Ալմանեա իմբէրաթօրլուղունա գարշը իշ կէօրէճէքլէր իմիշ ։ Վագըա , Ամէրիգատա սէօյլէնտիկի վէ Թէճէմմիւ իթմէք սէրպէսթիյէթի տէրէճէյի նիհաեէտէ օլուպ , մէրգումըն ճիզվիթլէր , իսթէտիքլէրի գիպի տար , Ալմանեաեա հաղարէթ իտէպիլիրլէր , ֆագաթ , շուրասը մալիւմ տէյիլ տիր քի մէզքիւր հարէքէթլէրի իլէ , Ալմանեանըն , Ամէրիգատա քէնտի իթմիշ օլտուղու նուֆուզ ու Թէէսիր խալէլ կէթիրէպիլէճէքլէ՞ր մի . պուրասը ղայէթլէ շիւբհէլի տիր ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԹԱՏՐՈՆ

ՕՐԻՈՐԴ ԱՐԱՔՍԻԱ, ՕՐԻՈՐԴ ԶԱՊԷԼ

ԵՒ

ԲԻԷՐ ՏԱՐԷՅՑՕ

Ազդարարութիւնք՝ մեծահամբաւ և սքանչելի թատերախաղի մը (Բիէր Տարէյցօի) ներկայացումը կը ծանուցանեն սեպտեմբեր 7/19 Հինգշաբթի երեկոյեան համար Իւսկիւտարու Ազիզիէ թատրոնին մէջ, 'ի նպաստ վերոյգրեալ երկու ճարտար դերասանուհեաց։

Այս երկու քոյրերը իրենց մէկ տարուան միջոցի մէջ բրած անակնունելի յառաջադիմութեամբը թատերական տարեգրութեանց մէջ մասնաւոր տեղ մը կապահովեն իրենց անուանքը։

Եւ զարմանալի կը թուի մեզ թէ մինչդեռ ժողովուրդը յայտնապէս այդ օրիորդները յառաջադիմութեան մէջ կը տեսնէ, թատրոնի վարչութիւնը իր ազդարարութեանը մէջ, միայն «ապագային նկատմամբ յառաջադէմ լինել կը խոստանան». կըսէ։

Զարմա՛նք. Տնօրէնութիւնը և ոչ իսկ ապահովութիւն ունի այս օրիորդաց դէմ ապագային մէջ յառաջդիմելուն ... «այլ իրենք այդպէս կը խոստանան», եւ ինչո՞ւ պահեր է ուրեմն զիրենք իր թատրոնին մէջ։

Անցնինք։

Մեր նպատակն էր վերլուծել բնտիր թատերախաղին բովանդակութիւնը տալ հոս համառօտապէս, վասն զի շատերուն ծանօթ է այդ խաղը և խիստ քիչեր տեսած են թերևս զանի Եւրոպայի թատերաբեմերուն վրայ եւ սքանչացած նորա զմայլելի տեսարանաց գեղեցկութեամբը։

Բիէր Տարէյցօ աննշան աղջկորդի մ'է, որու հայրենիքն է պանդուկ մը, և ազնուականութեան տիտղոսն է Մէտիչիներուն և Պորճիաներուն քով հացկատակ ծառայութիւն մը. բայց իր ամբարիշտ այլ խիստ ճարտար գրչովը վենետիկն առաջին գրագիտաց կարգը անցած է։

Համայն Իտալիոյ և Եւրոպայի վեհապետները սարսափեցուցած է իր երգիծական գրութիւններովը ու Պորճիական չարագործութեամբքը, եւ մեծ հարստութիւն դիզած իր չար համբաւովը։

Ամեն կողմէ դեսպաններ և ընծաներ կը տեղան իր բարեկամութիւնը գտնելու համար, և չկայ թագաւորդ գլուխ մը որ իր հարկատուն չըլլայ։

Սքանչելագեղ պալատ մ'ունի ուր՝ «կը վազէ հարստութիւնը աշխարհիս «ամեն կողմերէն, և ուր լուան պէս «դիզուած է ոսկին, արծաթն ու գո«հարները։ Սրահներուն մէջ՝ շքեղ «հանդերձներով Արեւելցիք, Հայեր, «Հնդիկներ, Հրէայք, Սպանիացիք, «երեւելի նկարիչներ, գեղեցիկ տիկ«նայք, երաժիշտք և վերջապէս ամեն «ազգէ երեւելի արհեստաւոր և հան«ճարաւոր անձինք խառնած՝ հետերնին «ընծաներով, իբրև ահագին հեղեղ մը «որ ոսկի, գոհարներ կը բերէ, կը «դիզէ զերթ ղաւաղ»։

Եւ ոչինչ կը պակսի իրեն, բայց միայն Մարիէթթան. —տկար կո՛յս մը, արհեստաւորի մը աղջիկը, զոր յիմարաբար կը սիրէ և որ իր սէրն արհամարհելով, մոզայիք պատկերներ նկարող պարզ՝ այլ առաքինի գործաւորի մը, իր հօրը՝ Թէնթօրէի աշկերտին կը նուիրէ իր սիրտը։

Տարէյցօ կուզէ մոլորեցնել զառաքինին Վալէրիօ (Մարիէթթայի սիրահարը) և Թէնթօրէի գործարանին ետեւը փառաւոր շէնքեր գաղտնի կառուցանել տալով՝ Վալէրիօ առանձին գործարանին մէջ գտնուած ատեն կերթայ լուր տալ իրեն և համոզել թէ «Մարիէթթա 'հարուստ ազնուականի մը հետ պիտի ամուսնանայ»։

Կայծակներ կը թափին Վալէրիոյ գլխուն և յուսաբեկ կը մնայ։

Տարէյցօ զբօսանաց և հեշտութեանց քաղցրութիւնները նկատելով կը խրատէ զանի. անգոսնել Մարիէթթայի սէրը և զուարճութեանց մէջ մոռանալ անոր անհաւատարմութիւնը։

«Եւ ի՞նչ զմայլելի վրէժխնդրութիւն սիրահարի մը համար, .» կը յաւելու նա։

Վալէրիօ նկարագրին հրապուրանքէն մոլորեալ՝ «Հերիք վշտացայ ու լա«ցի, կը գոչէ, ալ թեւերդ բա՛ց ո՛վ «սէրս, փայլէ՛ ո՛վ երիտասարդութեանս «արևը... Այսուհետև ամեն զուար«ճութիւնք իմս են... ոսկի ունի՞ս «Բիէ՛ր Տարէյցօ, գովեստդ պիտի եր«գեմ, քեզ իբրև կէս-աստուած պիտի «ներկայացընեմ, և գինարբութենէ ա«ւերած ժամերս ալ, պալատդ մոզայիք «նկարներով զարդարելու պիտի նուի«րեմ...»

—«Հոս դարձուր ուրեմն հայեացքդ», կ'ընդմիջէ, Բիէր Տարէյցօ, մատնաւոր նշան մը տալով իր մարդոցը. Եւ իսկոյն՝ գործարանին խորի տախտակամածը 'ի գետին տապալելով շքեղ ձորձերու և վրէն թափուած ծաղիկներու տարափի մը ներքև կը ծածկուի և պատերը գեղեցիկ գորգերով կը զարդարուին»։

Ամէն կողմէ ծառաներ դուրս կուգան ձեռքերնին ջահեր, սրուակներ, գաւաթներ, պտուղներ և անուշեղէններ բռնած. խորը վենետիկ կերեւի լուսաւորուած և փառաւոր կոնտոլներ հետզհետէ մերձենալով՝ երաժիշտներ և աղջկունք կը բերեն, որոնք դուրս ելլելով կը շրջապատեն զՎալէրիօ և քաղցրալուր երաժշտութեամբ ու երգերու ներդաշնակութեամբ հեշտաւէտ պար մը կը պարեն։

Այս միջոցին վրայ կը հասնին Մարիէթթա ու Թէնդօրէ...։ Տարէյցօի խաբէութիւնը կը յայտնուի և պախարակօք կը վռնտուի։

Առաջին արարուածը կը վերջանայ։

Տարէյցօ մխիթարութիւն կը փնտռէ Միտայեայի քովը. անբիծ հրեշտակ մը սպիտակափայլ ծաղիկ մը՝ որ հազիւ 14 գարուններ տեսած է՝ և այն ալ իր սենեկին պատուհաններէն միայն...։

Չի Տարէյցօ՝ զանի խիստ մատաղ հասակին մէջ, իր մօրը գրկէն յափշտակելով՝ բանտարկած է դեղձանիկի մը պէս, ոսկեփայլ վանդակի մը մէջ.. մինչդեռ յուսահատ մայրը՝ իր միակ զաւկին հետ խելքն կորսնցընելով՝ փողոցէ փողոց կը թափառի օրն 'ի բուն իր կորուսեալ զաւակն որոնելու և ողորմութիւն խնդրելու համար։

Բայց ո՛ւր սփոփանք կը փնտռէր, Տարէյցօ խղճի խայթ կը գտնէ...

Մէտայեայի դառն դանգատները սիրտը կը ճմլեն,

«Հոս օդ չեմ առներ, կը խղդուի՛մ, կը հիւծիմ, կը մեռնիմ,» կաղաղակէ աղջիկն լալագին։

«Դուստր մ'ունէի՛ հոգիս էր,
«Օրրանին մէջ թոռմեցաւ.

. . . . »

կերգէ մօրը ձայնը դրսէն...

Տարէյցօ կուզէ խեղդել իր մտաց խղճի ձայնը զեղխութեանց Ովկիանոսին մէջ

Առևանգել կուտայ զՄարիէթթա, մինչդեռ ըստ սովորականին եկեղեցի կ'երթար նա իր աղօթքը կատարելու. —վայրկեան մը երջանկութեան գագաթը հասած կը կարծէ զինքը, զՄարիէթթա իր սենեկին մէջ առանձին և անպաշտպան տեսնելով, այլ 'ի զո՜ւր. աղաչանք, պաղատանք, երդմունք և արտասուք... ոչինչ կարող է ամոքել Մարիէթթայի սիրտը։

«Ես Վալէրիօն և միայն զինքը կը «սիրեմ, կաղաղակէ անվեհեր, ապա«հով է նա այժմ քու որոգայթներէդ, «վենետկի Տօժը (տասնից ժողովը) ի«րեն յանձնեց սուրբ Մարկոսի եկե«ղեցւոյ գմբէթին մոզայիք նկարներու շի«նութիւնը՝ հրաշակերտ գործ մը որ «քիչ ատենէն պիտի աւարտի. Տօժն ու «ամբողջ քաղաքը կեցցէներով պիտի «ողջագուրեն զինքը, հայրս զայն ի«րեն որդի պիտի անուանէ և ես վար«պետութեան պսակը նորա գլխոյն վը«րայ դնելով ամուսինս պիտի կոչեմ «զինքը...»

Տարէյցօյի կատաղութիւնը վերջին ծայրը կը հասնի. կը վազէ վրան և կուզէ բռնաբարել։ Մարիէթթա դաշոյնով մը դիմադրութիւն կը փորձէ, հայրն ու սիրահարը վրայ կը հասնին և դանակոծ կը խայտառակեն զՏարէյցօ։

Երրորդ արարուածը տեղի ունի Ս. Մարկոսի եկեղեցւոյ գմբէթին մէջ, զոր մոզայիքով կը զարդարէ Վալէրիօ, մասնաւորապէս հաստատուած սանդուխներու և տախտակամածներու վրայ կեցած։

Տարէյցօ հոն կելնէ իր մէկ ընկերովը և կուզէ անհետացնել թէ իր հակառակորդը և թէ նորա ձեռագործը.— Բայց ընկերը՝ զՎալէրիօ վիրաւորելով՝ այդ ահագին բարձրութենէն վար գըլորելու ատեն, ինքը կ'ընկնի և Տարէյցօ մոզայիքներն աւերելու զբաղած ատեն կը ժամանէ դարձեալ Մարիէթթա, պահապան հրեշտակը... իր հօրն հետ և այս անգամ կուսակալն ալ ի միասին և կը ձերբակալեն զՏարէյցօ։

Բայց կուսակալը քաղաքական գաղտնիքներ ունի, որոց տեղեակ է Տարէյցօ և որոց յայտնութիւնը 'ի կախաղան կառաջնորդէ զկուսակալն. ուստի և չորրորդ արարուածին մէջ զՏարէյցօ կը գտնենք կուսակալին ապարանաց շքեղ պարտէզին մէջ, ուր իբրև տանուտէր կը հրամայէ, և զկուսակալն իբրև գերի իր ամեն կամացը կը հնազանդեցընէ։

Սոյն պարտէզին մէջ պիտի կատարի Մարիէթթայի նշանտուութեան հանդէսը. (Այնպէս հրամայած է Տարէյցօ Բիէր)։ Տարէյցօ թունաւորեալ շուշան մը կուտայ կուսակալին՝ որ Մարիէթթայի նուիրէ, ըստ վենետկեան սովորութեան և զոր հոտոտելով պիտի մահանայ խեղճ աղջիկը։

Բայց Մետայեայ որ մուրացիկ մօրը սրտաճմլիկ և խորհրդաւոր երգերէն հրապուրուելով ծպտեալ ելած է մինչ այդ պարտէզը՝ կը տեղեկանայ, դիպուածով մը՝ այդ անօրէն դաւին, և կուզէ զգուշացնել զՄարիէթթա այդ մահաբեր ծաղիկէն. մինչդեռ պարտիզին սանդուխները կիջնէ, Տարէյցօ ճանչելով զնա, և վրահասու լինելով անոր դիտաւորութեանը, ըմպանակի մը վրայ կը կոխէ... և գետինը կը բացուի, կը ճեղքուի անմիջապէս խեղճ կոյսը Մետայեան կուլ տալու համար։

Հինգերորդ արարուածը կը ներկայացնէ, Ս. Մարկոսի եկեղեցւոյն գետնափոր գերեզմանատան կից մատուռը, ուր Մարիէթթային մարմինը տարածուած է փառաւոր անկողնոյ մը վրայ։

Տարէյցօ կեցած է։

Խղճի խայթ և վրիժառութեան հաճութիւն, կը պատերազմին իր մտաց մէջ։

«Գործս յաջող է, կ'ըսէ՝ իմ տէրերուս Մէտիչիներուն և Պորճիաներուն «արժանի վրէժխնդրութիւն մը կատարեցի. Ահաւասիկ Վալէրին խրոխտ «և գեղեցիկ նշանածը՝ սա անկողնոյն «վրայ տարածուած և ալ ո՛չ ոք կա«րող է յափշտակել զայն ձեռքէս...։» Այո՛, բայց այս գետնափոր վհին տակ՝ յաւիտենական քնո՛վ կը ննջէ խեղճ Մետայեան, այն մատաղ ծաղիկը՝ զոր ես անխնայ խորտակեցի, այն տկար աղաւնին՝ զոր ես պաղ արեամբ խեղդեցի... Անոր ձայնը խղճիս ձայնն էր, նախախնամութեան ձայնն է, հոգւոյս ձայնն է... և ես հոգիս սպաննեցի...։»

Տարէյցօ կը մեկնի։

Թէնդօրէ, Վալէրիօ՝ առանց վախնալու ժանտախտի տարափոխութենէն, որով մեռած կը կարծուի Մարիէթթա, կը ժամանեն հոն՝ նորա գեղանի պատկերը նկարելու համար, բայց Թէնդօրէին աղջիկը՝ իր նշանածին բազկաց մէջ ոգի կառնու... կը կենդանանա՛յ և ինչ ուրախութիւն... «փախչի՛նք, «կը գոչեն միաբերան, փախչի՛նք այս «այս սոսկալի վայրերէն»։

«Ո՛չ, կը գոչայ ահռելի ձայն մը՝, ո՛չ, չը պիտի փախչինք, զի այդ աղջիկը որ ամենէդ մեռած կարծուելով, ինձ համար միայն պիտի կենդանանայ, այդ աղջիկը, Վալէրիօ՛, իմս պիտի ըլլայ և հիմա՝ վայրկեանէ մը՝ անզօր ու անպաշտպան իմ բազկացս մէջ, իմ հաճոյիցս գերին պիտի ըլլայ»։

Կը հասնին Տարէյցօյի արբանեակները, հայրն ու նշանածը հեռացնելու համար և մինչդեռ Տարէյցօ վայրագ յարձակմամբ բռնաբարել կը ճգնի զզ Մարիէթթա. յանկարծ Մետայեային դիակը դէմը կելնէ, զոր մայրը՝ թափառական յիմարը գիրկն առած կը յառաջանայ, զանի Տարէյցօյի ոտից վրայ կը գլորէ և դաշոյն մը բարձրացընելով։

«Մա՛հ մարդասպանին» կաղաղակէ. Տարէյցօ զայն ձեռքէն կը յափշտակէ, բայց այդ դաշոյնին տեսքը զինքը չանթահար կ'ապշեցընէ։

«Ի՞նչ է տեսածս, կ'աղաղակէ, եղբօրս Ցովհան Տարէյցօյին ինձ տուած դաշո՛յնը...»

«Զոր խեղճ կին մը առաւ մէջքէդ, գինարբութեան գիշեր մը, Միտիչներուն պալա՛տը, մթութեա՛ն մէջ, այնպէս չէ՞, Բիէ՛ր Տարէյցօ... Ահաւասիկ ուրեմն այդ կինը, կըսէ, թափառականը ինքզինքը ցուցընելով, ահաւասիկ աղջիկդ... Ա՛հ, հրէշ, զաւակդ սպաննեցիր...։

Մահացու դող մը կը տիրէ, ջիղերը կը քաշուին և շնչասպառ տապալի յերկիր....

Վ.Ա.ՀՐԱՄ

ՍԱՀԻՊ ՊԸՋԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Թ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաթիա ըննէճիլէր բազարընտա
Ն. 29 Իրոփի խանընտա